

Ilkka Ronkainen

MAAKUNNALLINEN KUNTAYHTYMÄ SOTEUUDISTUKSEN TAVOITTEIDEN TOTEUTTAJANA

Tutkimus Marinin hallituksen soteuudistuksen tavoitteiden
toteutumisesta Etelä-Karjalassa ja neljässä muussa maakunnassa
2008-2019

**Maakunnallinen kuntayhtymä
soteuudistuksen tavoitteiden toteuttajana**

Ilkka Ronkainen

**Maakunnallinen kuntayhtymä
soteuudistuksen tavoitteiden toteuttajana**

- tutkimus Marinin hallituksen
soteuudistuksen tavoitteiden
toteutumisesta Etelä-Karjalassa ja neljässä
muussa maakunnassa 2008-2019

© 2021 Ronkainen, Ilkka

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-4927-2

Sisällys

1. Johdanto	11
2. Tutkimuksen tarkoitus, sen eteneminen, ajankohta ja tutkimusaineisto	12
3. Marinin hallituksen soteuudistuksen tavoitteet hyvinvointialueilla	14
4. Tavoitteiden mittarointi	15
5. Marinin hallituksen soteuudistuksen tavoitteiden saavuttaminen 2010-luvulla	31
5.1. Edistää ja ylläpitää väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä varmistaa yhdenvertaiset, yhteentoimivat ja kustannusvaikuttavat palvelut	31
5.1.1. Elämänlaatu.....	31
5.1.2. Onnellisuus	34
5.1.3. Koettu terveys.....	36
5.1.4. Sairastavuus	39
5.1.5. Onnistuminen tavoitteen toteuttamisessa	43
5.2. Terveys– ja hyvinvointierojen kaventuminen maakuntien ja eri väestöryhmien välillä	45
5.2.1. Alueelliset terveys- ja hyvinvointierot.....	46
5.2.2. Tuloerot.....	48
5.2.3. Kansalaisten kokema terveyserojen muutos iän mukaan	50

5.2.4. Koulutukseen perustuvat terveyserot	53
5.2.5. Onnistuminen tavoitteen toteutumisessa	55
5.3. Kustannusten kasvun hillintä	56
5.3.1. Sosiaali- ja terveystoimen nettokäyttökustannusten kehitys 2008-2019...	58
5.3.2. Sosiaali- ja terveystoimen tarvevakioitujen kustannusten kehitys 2015– 2017.....	61
5.3.3. Nettokäyttömenojen kasvu perusterveydenhuollossa, erikoissairaanhoidossa ja sosiaalitoimessa.....	63
5.3.4. Onnistuminen tavoitteen toteutumisessa	64
5.4. palvelurakenteen kustannusmuutokset	65
5.4.1. Laitospalveluiden korvaaminen kevyemmillä avomuotoisilla palveluilla	65
5.4.2. Kalliiden laitospalvelujen vähentäminen ennalta ehkäisevillä integroiduilla palveluilla	69
5.4.3. Perustason palvelujen tuottavuuden kasvattamisella sekä palvelujen saatavuuden parantumisella saatavat kustannussäästöt	71
5.4.4. Palvelujen laadun, vaikuttavuuden ja tuottavuuden parantaminen osaamisen kokoamisella, palveluverkon tiivistämisellä ja täsmällisemmällä työnjaolla.....	76

5.4.5. Resurssitarpeen vähentäminen hyvinvointialueiden palvelujärjestelmissä digitalisaation ja sähköisten palvelujen avulla	76
5.4.6. Onnistuminen tavoitteen toteutumisessa	77
5.5. Luoda asianmukaiset edellytykset hoitoon ja palvelujen piiriin pääsyle. Parantaa palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta.....	78
5.5.1. Yhteyden saanti hoitopaikkaan	80
5.5.2. Lääkäripalvelut	81
5.5.3. Hammaslääkäripalvelut.....	84
5.5.4. Hoitajan palvelut.....	85
5.5.5. Erikoissairaanhoidon palvelut	87
5.5.6. Palvelujen saavutettavuus	89
5.5.5. Onnistuminen tavoitteen toteutumisessa	93
5.6. Sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan ensisijainen painopisteen siirtyminen perustason palveluihin ja ehkäisevään työhön.	94
5.6.1 Kustannusten muutos perusterveydenhuollossa 2008–2019	95
5.6.2. Avohoidon käyntimäärien muutos.....	100
5.6.3. Painopisteen siirtyminen ehkäisevään työhön	104

5.6.4. Onnistuminen tavoitteen toteutumisessa	109
5.7. Vastuun kantaminen sosiaali- ja terveydenhuollon erityislakien mukaisten palvelujen järjestämisestä.	110
5.7.1. Lastensuojelu	111
5.7.2. Päihdehuolto	118
5.7.3. Vammaispalvelut	125
5.7.4 Omaishoidon tuki.....	130
5.7.5. Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista.....	133
5.7.7 Muut lait.....	144
5.7.8. Onnistuminen tavoitteen toteutumisessa	150
5.8. Turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti	151
5.9. Vahvistaa hyvinvointialueen asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia	151
5.10. Vahvistaa hyvinvointialueiden järjestämisvastuuta ja velvollisuutta turvata sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut kaikissa tilanteissa.....	154
5.11. Vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollon tietoon perustuvaa ohjausta, johtamista ja kehittämistä, mikä osaltaan tukisi uudistuksen tavoitteiden saavuttamista.....	156

6. Yhteenveto ja pohdintaa	157
6.1. Tulosten yhteenveto	157
6.2. Kuinka paljon väestön terveyden ja hyvinvoinnin nousu auttaa kestävyysvajeen voittamisessa?	158
6.3. Mistä johtuvat ristiriitaiset tulokset sosiaali- ja terveyspalvelujen integraatiossa?	160
6.4. Johtaako sotien maakunnallinen keskittäminen kustannussäästöihin väärässä paikassa?	165
6.5. Heikkeneekö hoitoon pääsy sotien maakunnallistumisen myötä?	167
6.6. Onko tiedolla johtaminen soteuudistuksen mahdollistaja?	168
6.7. Kaatuuko soteuudistus johtamiseen?	170
Lähdeluettelo:	173

Kesällä 2021 eduskunnassa hyväksytty soteuudistus on tehty monissa maakunnissa jo vuosia sitten. Etelä-Karjalassa on toiminut maakunnallinen sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, Eksote, vuodesta 2010.

Tässä kirjassa selvitetään, miten muutos Marinin hallituksen soteuudistuksen tavoitteiden suuntaan on toteutunut sosiaali- ja terveydenhuollossa 2008 - 2019. Onko tuloksissa eroa, jos maakunnassa on toiminut sosiaali- ja terveystalveluiden integraatioon perustuva koko maakuntaa käsittävä kuntayhtymä tai ei ole?

Soteuudistuksen 11 tavoitetta mitataan 79 mittarilla. Etelä-Karjalan muutosta vertaillaan Kanta-Hämeen, Keski-Suomen, Pohjanmaan ja Satakunnan maakuntiin, joissa ei ole ollut toiminnassa maakunnallista sote kuntayhtymää. Tutkimuksen tulokset ovat mielenkiintoisia ja tuovat uutta tietoa soteuudistuksesta ja sen toimeenpanosta.

BoD

9

789528

049272